

Arbejdsstedets afgrænsning

Skader, der sker på arbejdspladsen, er som udgangspunkt forårsaget af arbejdet eller arbejdspladsens forhold. Er en ansat udsat for en skade på arbejdspladsen, er skaden som udgangspunkt omfattet af reglerne om arbejdsskader. Der er dog også situationer, hvor udgangspunktet fraviges, fx når der er tale om et privat ærinde på arbejdsstedet.

Af fuldmægtig Louise Brandt og specialkonsulent Ole Tamberg, Ankestyrelsen

Hvornår er en skade en arbejdsskade?

De fleste ulykker, som sker mens en person udfører en arbejdsopgave for en arbejdsgiver, kan anerkendes som en arbejdsskade efter arbejdsskadeloven. Det er ikke et selvstændigt krav, at skaden indtræffer på arbejdspladsen, hvis blot skaden sker under arbejdets udførelse. Hvis ulykken ikke skyldes arbejdet eller de forhold, det er foregået under, anerkender vi dog ikke ulykken.

Under arbejdets udførelse

Ankestyrelsen har i en række forskellige afgørelser taget stilling til afgrænsning af arbejdsstedets område. Vi har dermed også taget stilling til, hvornår en skade ikke er omfattet af reglerne om arbejdsskader.

Arbejdsgiveren bærer som udgangspunkt risikoen, når der opstår en skade på arbejdsstedet. Arbejdsgiveren har ansvaret for indretningen og sikringen af et sundt og sikkert arbejdsmiljø. Det er beskrevet i reglerne om arbejdsmiljø, der er reguleret i en særlig lov om lov om arbejdsmiljø.

En skade kan kun anerkendes som en arbejdsskade, hvis den er forårsaget af arbejdet eller arbejdets forhold. Det er et krav, at den ansatte udfører arbejde for arbejdsgiveren.

Skader på vej til og fra arbejde

Under færdien til og fra arbejde har den ansatte som udgangspunkt selv ansvaret for eventuelle ulykker. En ulykke uden for den naturlige rute eller som følge af sygdomsanfald, private handlinger eller lignende, er derfor heller ikke omfattet af loven.

Arbejdsgiverens ansvar gælder først fra det tidspunkt, hvor den ansatte er nået frem til indgangen til sin arbejdsplads. Det er ikke et krav, at den ansatte har stemplet sig ind eller er nået frem til sit konkrete arbejdssted. Det er den ansattes eget ansvar, hvis der sker en skade, når han eller hun har forladt hovedindgangen eller matriklen og er trådt ud på offentlig vej eller offentligt område.

Når den ansatte færdes mellem arbejdsstedets indgang og sin individuelle arbejdsplads, kan der fx være tale om færdien til fods fra indgangen eller fra parkeringssted for bil, motorcykel eller cykel. Det kan også være kørsel med motorkøretøj eller cykel fra

indkørsel til parkeringssted. Som udgangspunkt vil en ulykke, der sker under en sådan færden, være omfattet af loven og dermed blive betragtet som en arbejdsskade.

Ankestyrelsen har flere gange truffet og offentliggjort Principafgørelser om skader til og fra arbejdspladsen.

Skade på virksomhedens område

En fabriksarbejder kom til skade, da hun gik på virksomhedens område. Arbejdsgiveren var ved at reparere vejen og havde lagt nogle træplader på vejen. Kvinden blev ramt af en træplade, hvorefter hun faldt og slog tommelfingeren.

Vi anerkendte ulykken som en arbejdsskade og lagde vægt på, at skaden var sket under færdsel på vej til arbejdspladsen. Vi lagde vægt på, at færdslen foregik på virksomhedens område og på en vej, der var ejet af virksomheden.

[Søg efter Principafgørelse U-11-01 i Principdatabasen >>](#)

Skader på arealer tæt på arbejdspladsen

I en anden Principafgørelse offentliggjorde vi to afgørelser i to forskellige sager.

I den ene sag kom en ansat til skade efter, at han havde afsluttet dagens arbejde i en lufthavn, der dækkede et meget stort areal. Skaden indtraf under hans færden fra selve arbejdsstedet via en offentlig vej til et særligt aflukke, hvor arbejdsgiveren stillede parkeringspladser til rådighed for de ansatte.

Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsulykke, da den ikke skyldtes arbejdet eller de forhold, det var foregået under. Vi lagde vægt på, at ulykken indtraf efter, at arbejdstiden endeligt var ophørt, så risikoen for skader var overgået til den ansatte.

Vi lagde også vægt på, at skaden var sket på en offentlig vej, hvor enhver havde adgang, og at arbejdsgiver ikke havde haft nogen ren- eller vedligeholdelsespligt. Arbejdsgiveren havde dermed ikke haft nogen indflydelse på vejens tilstand, og havde heller ikke haft pligt til at sikre sig, at færden kunne ske sikkert.

I den anden sag var en ansat kommet til skade under færden fra et omklædningsrum og ned til et havneområde. Den ansatte begyndte altid sin arbejdsdag med at klæde om til arbejdstøj, hvorefter han gik ned til kajen for at føre tilsyn med bådene.

Vi anerkendte skaden som en ulykke, da den skete under færden på arbejdspladsen.

Vi lagde vægt på, at denne strækning var en del af den ansattes arbejdssted. Vi lagde også vægt på, at der ved søfartsvirksomhed er forbundet særlige risici ved færden på havneområdet. Som følge heraf anerkendes der efter praksis et udvidet arbejdsområde.

[Søg efter Principafgørelse U-13-01 i Principdatabasen >>](#)

Skader mellem indgang og den ansattes arbejdsplads

En ansat blev påkørt på arbejdspladsens parkeringsplads, hvortil der var offentlig adgang. Skaden indtraf efter, at arbejdsdagen var ophørt for den ansatte. Vi afviste at anerkende skaden.

Vi begrundede afslaget med, at skaden skete på en parkeringsplads, hvortil der var offentlig adgang. Arbejdsgiveren førte ikke kontrol med, hvem der parkerede på pladsen. Vi vurderede på den baggrund, at risikoen for en skade således var overgået til den ansatte, der var på vej hjem.

[Søg efter Principafgørelse 255-10 i Principdatabasen >>](#)

Arbejde i arbejdsgivers interesse

En ansat er sikret, så længe han eller hun udfører arbejde for arbejdsgiveren.

Når ansatte opholder sig på arbejdspladsen, udfører de normalt deres arbejdsopgaver for arbejdsgiveren. Ansatte har typisk ret til at holde pauser undervejs i arbejdets udførelse, fx til at spise frokost, holde en kaffepause eller lignende.

I praksis accepterer arbejdsgivere, at de ansatte afbryder arbejdet kortvarigt eksempelvis for at foretage en kort telefonsamtale med børn eller ægtefælle, fejre en kollegas fødselsdag, jubilæum eller lignende. I nogle situationer accepterer arbejdsgiveren også længerevarende pauser som fx at den ansatte køber ind.

Hvis en ansat kommer til skade under en privat handling er skaden som udgangspunkt ikke omfattet af loven.

Modtager de ansatte kost og logi fra arbejdsgiveren, og er de derfor i større eller mindre grad henvist til at tilbringe deres fritid på arbejdsstedet, får det indflydelse på de forsikringsmæssige forhold. Sådanne ansatte, fx landbrugsmedhjælpere, husassistenter og besætninger på fartøjer, vil i mange tilfælde være omfattet af loven ved en ulykke under færden på opholdsstedet, også selvom ulykken sker i fritiden. Sker ulykken imidlertid under en handling af privat karakter, er den ansatte ikke sikret, medmindre forholdene på opholdsstedet har haft en væsentlig betydning.

Skader opstået i søfolks deltagelse i idrætsaktivitet under frivagt

I Principafgørelse U-33-94 offentliggjorde vi to afgørelser i to forskellige sager.

I den første sag forstrakte en sømand sin højre lyske ved en fodboldkamp under en frivagt. I forbindelse med vores behandling af sagen udtalte skibets kaptajn, at skibets

klub "skibsklubben" i samarbejde med skibets hjemhavn selv og på eget initiativ havde arrangeret kampen.

Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsskade. Vi lagde vægt på, at skibets ledelse ikke deltog i arrangementet og heller ikke havde organiseret det eller på anden måde taget del i arrangementet.

I den anden sag kom en overstyrmand til skade under en fodboldkamp. Kampen var arrangeret af en søsterorganisation til Handelsflådens Velfærdsråd. Ved vores behandling af sagen indhentede vi en udtalelse fra Handelsflådens Velfærdsråd.

Vi anerkendte herefter skaden som en arbejdsskade. Vi lagde vægt på, at en af søfartens søsterorganisationer havde arrangeret fodboldkampen. Vi lagde også vægt på, at Søfartens Velfærdsorganisationer organiserer idrætsaktiviteter på skibsledelsens vegne, så aktiviteterne bliver afholdt under kontrollerede former og er i "arbejdsgivers" væsentligste interesse.

[Søg efter Principafgørelse U-33-94 i Principdatabasen >>](#)

Handlinger af privat karakter

Udfører en ansat arbejde i egen interesse, mens han/hun opholder sig på arbejdsstedet, og der sker en ulykke, vil skaden som hovedregel ikke være omfattet af loven. Det er uden betydning for vurderingen, om arbejdsgiver har godkendt arbejdet eller ej.

Arbejdsgiverens interesse i at arbejdet bliver udført kan dog være så stor, at en ulykke kan anerkendes. Det forudsætter, at arbejdet reelt også er udført i arbejdsgiverens interesse.

For eksempel kan en mekanikerlærling reparere sin egen bil på lærepladsen, når arbejdsgiveren har givet sin tilladelse. Hvis lærlingens arbejde tilses af arbejdsgiveren, vil der være tale om læring og dermed kan skaden være forårsaget af arbejdets forhold.

Ankestyrelsen har flere gange truffet og offentliggjort Principafgørelser om skader, der er sket, mens den ansatte udførte en handling af privat karakter.

Skade under behandling af afspændingspædagog

En ansat fik en behandling hos en afspændingspædagog på sin arbejdsplads. Afspændingsbehandlingen var gratis og betalt af arbejdsgiveren, og behandlingen foregik i arbejdstiden. Skaden skete, da afspændingsbriksen, som den ansatte lå på, faldt sammen. Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsskade.

Vi lagde vægt på, at afspændingsbehandlingen ikke var en del af den ansattes arbejde, selvom behandlingen foregik i arbejdstiden. Vi lagde vægt på, at behandlingen hovedsagligt var til gavn for den ansatte selv og ikke havde sammenhæng med særlige arbejdsmæssige belastninger.

[Søg efter Principafgørelse U-20-06 i Principdatabasen >>](#)

Skade under privat indkøb i en pause

En ansat i et varehus fik sin sædvanlige arbejdstid forlænget efter en konkret aftale med arbejdsgiveren. Det blev samtidigt aftalt, at hun fik en pause i arbejdet til at købe ind til private formål i varehuset. Den ansatte skulle stemple ud og således afbryde sit arbejde ved indkøb. Skaden skete efter, at hun havde stemplet ud. Hun genoptog efter afbrydelsen sit sædvanlige arbejde.

Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsskade. Vi lagde vægt på, at arbejdet var midlertidigt afbrudt, og at hun foretog en privat handling, da skaden indtrådte.

[Søg efter Principafgørelse U-6-09 i Principdatabasen >>](#)

Skade på vej ud for at ryge

En ansat var efter frokostpause på vej ned i gården for at ryge. Den ansatte gled ned ad trappen i opgangen til arbejdspladsen og brækkede den ene albue. Ifølge personalehåndbogen måtte de ansatte ikke ryge i lokalerne på arbejdspladsen eller ved indgangen til arbejdspladsen. Hvis de ansatte ville ryge, skulle de forlade arbejdspladsen helt og flekse ud.

Vi vurderede, at skaden ikke var omfattet af loven, selvom det foregik i arbejdstiden. Den ansatte havde afbrudt arbejdet for at udføre en privat handling i arbejdstiden.

Vi lagde vægt på, at arbejdsgiveren med reglerne i personalehåndbogen klart havde tilkendegivet, at rygning i arbejdstiden eller på arbejdspladsen ikke var tilladt. Det forhold, at den ansatte ikke – som reglerne foreskrev – havde flekset ud, kunne ikke ændre ved resultatet.

[Søg efter Principafgørelse 240-09 i Principdatabasen >>](#)

Når forhold på arbejdspladsen medfører større skade

Hvis forholdene på arbejdspladsen medfører, at en ulykke får et væsentlig større omfang, end hvad der ellers ville have været tilfældet, vil ulykken være omfattet af loven.

Dette var tilfældet i en sag om en butiksmedhjælper, som besvimed og beskadigede sine tænder, da hun ramte betongulvet. Hun var på skadens tidspunkt ved at klæde om til sin arbejdsuniform. Den indtrufne skade fik alvorligere følger, da der var tale om et betongulv. Vi anerkendte derfor hændelsen som en ulykke.

[Søg efter Principafgørelse U-4-93 i Principdatabasen >>](#)

Ophold på arbejdsstedet uden for arbejdstid

Kommer en ansat til skade under ophold på arbejdsstedet uden for arbejdstiden, vil skaden ikke være omfattet af loven. Møder en ansat fx ind før normal arbejdstid, eller bliver den ansatte efter normal arbejdstid, vil en ulykke ikke være omfattet af loven, medmindre der er tale om sædvanlige kortvarige ophold umiddelbart før og efter arbejdstid.

I Principafgørelse U-20-87 har vi gengivet en dom afsagt af Højesteret. Sagen drejede sig om en ansat, der opholdte sig på en byggeplads efter arbejdstids ophør med det formål at få kørelejlighed hjem. Den ansatte ventede på en kollega, som skulle til møde på byggefirmaets kontor. På vej fra værkstedet, hvor den ansatte talte med en kollega, og ud til bilen, faldt den ansatte ned i en smøregrav og døde af lungebetændelse efter at have indsuget olieholdigt vand i luftvejene.

Vi afviste at anerkende dødsfaldet som en arbejdsskade, fordi formålet med opholdet på pladsen alene var at få kørelejlighed hjem. Det kunne ikke lægges til grund, at formålet med opholdet på pladsen og henvendelse i værkstedsbygningen skulle være at afgive ordre på forskelligt reparationsarbejde. Højesteret var enig i vores afgørelse.

[Søg efter Principafgørelse U-20-87 i Principdatabasen >>](#)

Vi foretager en konkret afvejning

Ankestyrelsens udgangspunkt er, at arbejdsgiveren bærer risikoen for skader på arbejdsstedet. Vi har efter Højesterets dom og i vores Principafgørelser nærmere fastlagt rammerne for, hvornår lovens udgangspunkt om arbejdsgiverens risiko er overgået til den ansatte for en tilskadekomst på arbejdsstedet. Vi foretager en konkret afvejning, når der er tvivl om, hvorvidt risikoen er overgået til den ansatte.